
Препоръка CM/Rec(2013)1 на Комитета на министрите до държавите членки относно равенството между мъжете и жените и медиите

Равенството между мъжете и жените е неотменно условие за пълното притежаване на човешките права. Упражняването на човешките права, предоставени от Европейската конвенция за правата на човека ЕКПЧ (ETS №5) и протоколите към нея, трябва да бъде гарантирано без всякаква дискриминация, вкл. и въз основа на разлика между половете. Това изискване е закрепено от Протокол №12 към Конвенцията (ETS №177), който гарантира използването на всяко юридически признато право без дискриминация.

Истинската демокрация изисква равнопоставеното участие на жените и мъжете в обществото. Демокрацията и равенството между половете са взаимно зависими и взаимно утвърждаващи се принципи. Интегрирането на жените и мъжете с равни права и възможности е жизнено важно условие за демократично управление и за вземане на обосновани решения. Равенството между половете означава, че социалното присъствие както на жените, така и на мъжете е еднакво забележимо, те са с равни възможности и отговорности и имат равнопоставено участие във всички сфери на обществения живот, вкл. и в медиите. Постигането на равенство между половете е предпоставка за постигането на социална справедливост. Това не е само в интерес на жените, но засяга цялото общество. През последните десетилетия Съветът на Европа винаги е отдавал голямо значение на тази тема, доказателство, за което е и Декларацията на Комитета на министрите от 1988 г. относно равенството между мъжете и жените и Декларацията на Комитета на министрите от 2009 г. относно превръщането на равенството между половете в реалност.

Свободата на медиите (вкл. редакционната свобода) и равенството между половете са вътрешно свързани. Равенството между мъжете и жените е неразделна част от човешките права. Свободата на изразяване като основно право върви ръка за ръка с равенството между половете. Нещо повече – упражняването на свободата на изразяване може да бъде фактор за развитието на това равенство.

Едно от измеренията на медийният плурализъм и разнообразието на медийното съдържание също се отнася до равенството между половете. Препоръка CM/Rec (2007)2 относно медийния плурализъм и разнообразието на медийното съдържание потвърждава отново, че плурализмът и разнообразието са жизнено важни за функционирането на демократичното общество, за разширяването на публичните дебати, за политическия плурализъм и осъзнаването на различните мнения от социалните групи.

Медиите заемат централно място във формирането на разбиранията, идеите, отношението и поведението в обществото. Те трябва да отразяват съществуващото положение на мъжете и жените в цялата му пълнота.

Медиите могат или да попречат на промените, водещи до равенство между половете, или да ги ускорят. Неравенството в различни сфери се възпроизвежда в медиите. Казаното е вярно по отношение на ограниченото представителство на жените като собственици на медии, в процеса на създаване на информация и в журналистиката, както и по отношение на заеманите места в звената, които отразяват новините и въобще в управлението. Още по-фрапиращ е фактът, че жените не са толкова забележими, както в качествено, така и в количествено отношение – например във връзка с поднесеното медийно съдържание, рядкото появяване на жени като експерти и относителното отсъствие на техни гледни точки и мнения в медиите. Особено силно впечатление прави медийното отразяване на

политически събития и изборни кампании, в което изобилстват стереотипите и използването на контра-стереотипи не е разпространено явление. Нещо повече – жените, които упражняват професии, свързани с медиите, често се сблъскват с неравенство в заплащането, с невидими бариери и с несигурни условия на работа.

В съвременното общество медиите владеят огромен потенциал за социална промяна. Четвъртата световна конференция на ООН по проблемите на жените (Пекин 1995 г.) потвърждава възможностите на медиите да насърчават и да защитават упражняването на основните права и свободи на жените и да допринасят за тяхното развитие. Десет години по-късно Комисията на ООН за положението на жените признава, че целите, около които са се обединили участниците там, не са напълно постигнати. За да улесни прилагането на тези цели, през декември 2012 г. ЮНЕСКО публикува "насочени към медиите индикатори, които отчитат неравенството между половете" (gender sensitive indicators for media (GSIM)). Обществените медии трябва да бъдат авангардът на съвременната медийна система и да служат на всички социални общности. Този принцип изисква особено внимание към равенството между половете както от гледна точка на участието им и достъпа до обществените медии, така и по отношение на съдържанието и начина, по който то е обработено и представено. Обществените медии са или по-точно трябва да бъдат еталон за социално единение и интеграция на всички лица и играят важна роля в укрепването на равенството между мъжете и жените в и чрез медиите. Медиите на общностите притежават значителен потенциал да дадат тласък на открит и пряк диалог между различните социални групи, вкл. и чрез цифровите платформи (вж. Препоръка CM/Rec(2007)3 относно функцията на обществените медии в информационното общество¹; Декларация на Комитета на министрите относно ролята на медиите на общностите за насърчаване на социалното сцепление и межкултурния диалог, приета на 11 февруари 2009 г.² и Препоръка CM/Rec(2012)1 относно управлението на обществените медии, приета на 15 февруари 2012 г. ...)

Вземането на мерки за ефективното прилагане на приетите норми може да допринесе за постигането на равенство между мъжете и жените и за борбата с неравенството. В Препоръка CM/Rec (2007) 17 относно нормите и механизмите за равенство между половете Комитетът на министрите подчертава, че държавите трябва да насърчават ефективните мерки, чрез които да осигурят спазването на принципа за равенство между мъжете и жените в медиите като принцип на човешките права в съответствие със социалната отговорност, свързана със силата, която средствата за масова комуникация имат в модерното общество. В Декларацията от 2009 г. относно превръщането на равенството между половете в реалност Комитетът на министрите призовава за мерки, които насърчават медийните работници и най-общо сектора, свързан с комуникациите, да пресъздават образите на жените и мъжете без да използват стереотипи. Гледната точка, която набляга на равнопоставеното представяне на жените и мъжете, е централна в много актове на Съвета на Европа и особено се изтъква във връзка с новата медийна екосистема в Препоръка CM/Rec (2011) 7 относно ново понятие за медиите.

Като има предвид изложеното и като признава необходимостта да се поднася и гледната точка, свързана с равенството между мъжете и жените, прилагайки установените норми в тази сфера по отношение на медиите, Комитетът на министрите съгласно чл.15 b- от Статута на Съвета на Европа – препоръчва на правителствата на държавите членки: да приемат подходящи видове политики в съответствие с приложените насоки, които могат да създадат такива условия, при които медиите да укрепват равенството между мъжете и жените като основен принцип на тяхната дейност и организация в новата многоизмерна медийна среда;

» широко да разпространяват настоящата препоръка и насоките към нея и да формират съзнание у съответните заинтересовани страни и медиите, по-специално относно водещата роля на равенството между жените и мъжете за демокрацията и за пълноценното ползване на човешките права;

» да предоставят настоящата препоръка на вниманието на медийния сектор, на журналистите, на други лица и на техните организации, както и на регулативните органи в сферата на медиите и новите комуникационни и информационни услуги с цел подготовка или преразглеждане на стратегиите им относно регулирането, саморегулирането и етичните кодекси, в съответствие с насоките, изложени по-долу.

Приложение към Препоръка CM/Rec(2013)1

Насоки:

А. Към държавите членки

Държавите членки трябва да разработят подходяща правна рамка (при условие, че такава липсва), чиято цел е да осигури зачитането на човешкото достойнство и забраната на всякаква дискриминация въз основа на различия, свързани с пола, както и подбуждането на омраза и на всяка форма на насилие на това основание в медиите.

» По-точно държавите членки трябва да осигурят по подходящ начин спазването на принципа за равенство между мъжете и жените при вземането на решения от медийните регулатори и най-общо в тяхната практика.

» Държавите членки трябва да подкрепят инициативи за повишаване на съзнанието и кампании, насочени към борба със стереотипите в медиите.

Б. Към медийните организации

Медийните организации трябва да бъдат насърчавани да приемат норми за саморегулиране, вътрешни правила за поведение и етика и за вътрешен контрол. Те трябва да разработят норми за медийно отразяване, които спомагат за утвърждаването на равенството между мъжете и жените с цел разработването на последователна вътрешна политика и условия на труд, насочени към:

- равен достъп до работа и равно представителство в медиите на жени и мъже, вкл. и в сфери, в които жените не са представени в достатъчна степен;
- балансирано участие на жени и мъже в управлението, в органи с консултативна, регулативна или вътрешно-контролна компетентност и най-общо – в процеса на вземане на решения;
- представяне на образите на жените и мъжете, на тяхната роля и присъствие без стереотипи, избягване на реклами, език и съдържание, които насаждат сексизъм и биха довели до дискриминация въз основа на пола, подбуждане на омраза и насилие, основано на нетърпимост между половете.

В. Прилагане на необходимите мерки

Трябва да бъдат обсъдени следните механизми за прилагане на стратегии и видове политики с оглед постигането на целите на равенството между половете:

Преразглеждане и оценка на политиката и законодателството, насочени към постигане на равенство между мъжете и жените

- а. Редовно преразглеждане и актуализиране на правната рамка за медиите от позициите на равенството между половете.
- б. Възлагане на медийните регулатори и поставяне на изискване към обществените медии да включат оценяването на прилагането на медийната политика в областта на равенството между половете като част от годишните им доклади.

Разработване и прилагане на индикатори за равенство между мъжете и жените в медиите на национално равнище

- в. Обсъждане със заинтересованите страни на възможността за приемане на национални индикатори, основаващи се на международните норми и добрите практики и за утвърждаването им, ако това е подходящо; провеждане на обществени изслушвания и

дискусии.

г. Провеждане на редовен мониторинг и оценяване на ситуацията, свързана с равенството между половете в медиите на национално равнище, въз основа на приетите индикатори.

д. Редовно актуализиране на индикаторите за равенство между половете.

Предоставяне на информация и популяризиране на добри практики

е. Насърчаване на медиите да предоставят ясна информация на публиката относно процедурата за обжалване на медийно съдържание, което се смята, че противоречи на принципите за равенство между мъжете и жените (например онлайн).

ж. Поддържане и популяризиране на добри практики чрез разширяването на мрежи и партньорства между различни медийни организации с цел подпомагане на прилагането на равенството между мъжете и жените в различните сфери на дейност в новата медийна екосистема.

Пътища за търсене на отговорност

з. Насърчаване на неправителствени организации, медийни асоциации, отделни лица и други заинтересовани да защитават последователно равенството между мъжете и жените, като отнасят проблемите до органите за саморегулиране или до други специализирани органи (например прессъвети, етични комисии, рекламни съвети, комисии срещу дискриминацията).

и. Насърчаване на модернизирането на съществуващите механизми за търсене на отговорност от медиите и тяхното ефективно използване в случаи на нарушения на равенството между половете в медиите.

й. Насърчаване на създаването на нови механизми за отговорност на медиите и гражданите, например форуми за обществени дебати и платформи, отворени за участие както онлайн, така и извън мрежата, които позволяват пряка размяна на мнения между лицата.

Изследвания и публикации

к. Поощряване на изследователската активност в областта на равенството между половете и медиите особено по отношение на достъпа до медиите, представителството, участието (количествен и качествен профил) и условията на работа в медиите; също така изследванията, фокусирани не само върху жените, но и върху взаимоотношенията между половете; редовно публикуване на резултатите от подобни проекти.

л. Подкрепа за изследователска дейност, свързана с равенството между половете при медийното отразяване на някои области, които са от особено значение за плуралистичната демокрация, като политически репортажи и медийно отразяване на изборни кампании, както и публикуване на резултатите; организиране на дискусии с цел подобряване на политиката и законодателството.

м. Насърчаване на изследванията на въздействието на медиите за формиране на ценности, отношение, нужди и интереси на мъжете и жените.

Медийно образование и активно гражданство

н. Насърчаване на такова медийно образование за младите поколения, което се отличава с чувствителност към проблемите на мъжете и жените, подготовка на младите хора да възприемат с отговорност различни видове медийно съдържание и създаване на възможност за развиване на критичен поглед към медийното представяне на половете, както и за откриване на сексистки стереотипи; разширяване на перспективата за равенство между мъжете и жените в програмите за медийно образование за млади хора от различни възрасти като фактор за по-задълбочено запознаване с правата на човека и активно участие в демократичните процеси.

о. Създаване на специални помагала за повишаване на съзнанието чрез и относно медиите за възрастни, вкл. родители и учители, като важни фактори за образование, ориентирано към проблемите на равенството между мъжете и жените и активно гражданско участие в

информационното общество.

п. Изграждане на разбиране и укрепване на способността на медийните работници и обучаващите се в медийната област чрез редовни образователни и професионални програми за подготовка, насочени към придобиването на задълбочено познание за равенството между половете и неговата решаваща роля в демократичното общество.

Допълнителни актове за справка

Комитет на министрите на Съвета на Европа

Recommendation Rec (84) 17 on equality between women and men in the media

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/women_media/Rec_84_17_en.pdf

Recommendation Rec (90) 4 on the elimination of sexism from language

<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1234348&SecMode=1&DocId=590474&Usage=2>

Recommendation Rec (98) 14 on gender mainstreaming

<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1497046&SecMode=1&DocId=491098&Usage=2>

Recommendation CM/Rec(2003)3 on balanced participation of women and men in political and public decision making <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2229>

Recommendation CM/Rec(2007)2 on media pluralism and diversity of media content

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1089699>

Recommendation CM/Rec(2007)3 on the remit of public service media in the information society

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1089759>

Препоръка CM/Rec(2007)11 на Комитета на Министрите към държавите членки относно насърчаване на свободата на изразяване и на информация в новата информационна и комуникационна среда

Recommendation CM/Rec(2007)13 on gender mainstreaming in education

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194631&Site=CM>

Препоръка CM/Rec (2007) 16 на Комитета на министрите до държавите членки относно мерките за утвърждаване на обществената ценност на Интернет

<http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=495&id=3605>

Recommendation CM/Rec (2007)17 on gender equality standards and mechanisms

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Rec%282007%2917&Language=lanEnglish&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>

Декларация на Комитета на министрите относно ролята на медиите на общностите за насърчаване на социалното сцепление и межкултурния диалог, приета на 11 февруари 2009 г. <http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=495&id=3605>

Препоръка CM/Rec(2011)7 относно ново понятие за медиите

<http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=495&id=3605>

Декларация и Препоръка CM/Rec(2012)1 на Комитета на министрите до държавите членки относно управлението на обществените медии, приети на 15 февруари 2012 г.

<http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=495&id=3605>

Парламентарна асамблея на Съвета на Европа

Resolution 1557 (2007) and Recommendation 1799 (2007) on the "Image of women in advertising"

<http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta07/EREC1799.htm>

<http://www.assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta07/ERES1557.htm>

Recommendation 1555 (2002) on the "Image of women in the media"

<http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta02/EREC1555.htm>

Resolution 1751 (2010) and Recommendation 1931 (2010) on "Combating sexist stereotypes in the media"

<http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta10/ERES1751.htm>

<http://www.assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta10/EREC1931.htm>

Recommendation 1899 (2010) on "Increasing women's representation in politics through the electoral system"

<http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta10/EREC1899.htm>

Resolution 1860 (2012) on "Advancing women's rights worldwide"

<http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta12/ERES1860.htm>

[1] Понятието "медии" в настоящата препоръка е свързано с терминологията в Препоръка CM/Rec(2011) 7 относно ново понятие за медиите, приета на 21.09.2011 г.

» . Оригиналната версия на препоръката на английски език е достъпна на <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1089759>

» .. Оригиналната версия на декларацията на английски език е достъпна на http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/news/CMDec_Community_media_110209_en.asp

» ... Препоръката е достъпна в превод на български език на сайта на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията на <http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=495&id=3605>

Повечето от документите в тази част не са преведени на български език и са дадени линковете, където те са достъпни на английски език. Преведените актове са публикувани на сайта на МТИТС (б.пр.).